

A' RÓMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBŐL Szeredán 30. Aprilisben. 1788.)

Tábori 's más Tudósítások.

A' F. Császár, minek-utánna a' ízeleket és az egész Tábor fel-járván, mindeneket maga szemével meg-tekintett volna, a' maga szállását a' Zemlini Tábornak közelebb lévő szomszédjába a' Zemlini külső Városba helyhezettette; h'í a' Fő Herceggel edgyütt egészséges friss állapotban vagynak. — Jóbb ha az Elöljárókat inkább szeretik az alattok valók, mintsem féljenek azoktól. Ezen igazság ellen mennél nagyobb hibáznak a' Török Elöljárók, annál nagyobb veszedelemben forognak. Verova; ;

melynek bizonyosága ezen kifs példa; melly a' Bukovinai Tábortól érkezett Bérsbe. Kétszáz Arnauták; kik egy Jassiból Kotzimba titkos Leveleket vivő Agát kifiznek vala, a' magok Agájokat megköltözték, minden Levelekkel edgyütt a' közelebbi lévő F. Tsászfári hadi-népnek, ezen hónapnak 4-dikén által adák; magok pedig minyájon Tsászfári szolgálatot vállalának. Azokban a' Levelekben, mellyel ezen Agánál valának, arról tudósítja vala a' Divány a' Kotzimi Bafsát, hogy ha tsak 14-napokig oltalmazhatná még a' Várat, az alatt bizonyoson 20 ezerből álló segítő Serge érkeznek. Eppen jökor került kézhez ezen Levél; mert már a' Muszka Tábornak edgyik része 15-dikén Szoltikovs vezérsége alatt, a' második része pedig 20-dikban a' F. Tsászfári Táborral össze-kaptsoltatott; melly 25-ezer Muszka főből áll; de míg ezek össze-kaptsoltattnak volna-is, már 14-dikben kotzograttak a' Kotzimi kapukon; és rövid nap alatt meg-tudjuk: mit feleltek belőlről. A' Moldovai Parasztnok magok hordják minden nap a' Török kémeket fogva Tsernovitzba. Midőn a' Tudósító ezen Levelet itá, 50 fogoly Törökök valának utba Lemberg-felé. — Herzeg Koburg pedig, a' Bukovinai fő igazgató Vezér a' maga szállását Szatagurába tette által. Az edgyesült Muszka Seregéből 4000 fő; kik egy néhány napokkal előbb a' mi Táborunkhoz érkeztenek vala, 10-dikben leg-ottan Botufán-felé indittatának, hól az Obester Fábri alatt lévő Erdői Hútzárjaival össze ragasztatván; egyenesen Jassi-felé indittatának. A' Budai Tudósításokból tudjuk, hogy itt a' múlt Vasárnap előtt való Vasárnapon és hetfőn 12-ezer gyalog és lovas Tsászfári Nép olly fietséggel méne ke-

resztül a' Táborhoz, hogy még csak meg-fem állat-
 tanak. Ugyan azon héten 80 Bombikkal és ágyú-
 kal meg-terheltetett hajók, és 2 Kompania Pattán-
 tyufok nagy sietséggel hajóznak vala a' Dusan
 le-felé; kiknek olly parantsolatjuk vala, hogy a' mi-
 dőn vezedelem nélkül lehet éjtzaka-is mennyenek.
 — Ugy fú a' szél, hogy 160-ezer vállogatott fő-
 ből álló Török Tábor, hogy maga a' Nagy-Vezér-
 is nem meltsze volnának; kik a' Szultántól, a' Ma-
 humed' Helytartójától és a' Diványtól hoznak ma-
 gokkal egy bé-petsélt titkos Levelet-is; melyet
 a' Nagy Vezér csak akkor nyitná-fel, midőn az
 Ellenség' határ-szélein meg-állanak, és ekkor egész
 tzerémóniával, előbb a' Táborral jövő fő Pap által,
 Nagy-Vezérnek jelen-létében, az-után pedig minden
 Sergek' különös Tábori Papjok által az egész Sereg
 előtt olvassatnék-fel. Mi légyen ezen bé-zárt Le-
 vélben, azt ezután tudjuk-meg, ha fel-olvassák; két-
 tségkivül a' Mahumed' vakító buzgalkodási, mel-
 lyek-szerént a' Nép az ellenség' ellen fel-gerjeszte-
 tik. Ezeket a' Vendégeket nagy készületű 3 teri-
 tett asztalokhoz várják, hől már a' Galuskák mind
 réz-fazakokban vagynak a' konyhán; mint fog meg-
 esni a' Vendégség? ezt most a' nagy készületek
 csak képzeltek; de rövid időn meg-is fogják mutat-
 ni. — A' Mahumed követői már sem hiszik, hogy
 ha ők nap fel-jötelekor 3-szor Mekka-felé vágnak
 kardjokkal, egy kard is vitézebbul fogna, mint az
 övék; azonban a' mi Húzáraink már egy néhány-
 szor meg-mutatták, hogy a' Magyar kard mind nap-
 keletre s mind északra jobban fog, mint az övék;
 azonban. — A' Török alatt lévő Görögök egyenlő
 szível a' Muszka és a' mi Udvarunk mellett vagynak

kik a Törököknek nem kis félelmet okoznak; minthogy ez is rajtok rendetlen Pogányi kegyetlenséggel pralkodik. Már csak a Bosznnyakok 12 ezereq mondatnak a F. Tsászári óltalom alá jötteknek lenni; melyből a Nagy-Vezér ugy itélvén, hogy ez mind az ő Pajjainak alattomban való ösztönezéseikből esnék, parantsolatot adott, hogy a Görög Puspököt ölnék-meg és a Papokat mind fogságra hordván, azoknak Neveiket egy fazékból szedjék-ki, és minden 10-diknek a Puspökkel edgyütt vegyék fejéket. Ezt egy közönséges Német Levélből ugy olvasuk, mint már meg-esett dölgot, mely az érzékeny sziveket nem lehet hogy meg-ne irtoztattassa. — Azt írják a Német Levelekben szerte szélyel, hogy midőn a múlt hónapnak 7-dikén a Boszniai tsatából a *Vurmzer* Huszársai szerentséfen visszsa-tértének, azok, mint a marhat bontzóló Mézfárosok mindenik fulig völt véres. — Minthogy ezen Háborúnak leg-első és leg-nagyobb tuzi kove a Konstantinápolyi Anglus Követ *Ainsley* Ur vala (a mint írják) ki a Diványt azzal biztatá, hogy a Frantzia fulin fellyül ados; a Tsászárnak Belgiumban volna dölga, a Muszkának pedig antst *Siklussa*; — még is már most az Anglus hajós-fergek légyenek a Muszkának óltalmúl — azonban Angliába hajós legényeket a Muszka hajókra fogadni keményen megtiltatott — ezek az egymással ellenkező hírek ujszeget ütöttek a Politikusok fejében. A Divány ugyan maga meg-esméri, hogy a háboruval hirtelenkedett; de arra magát kéntelenítettnek lenni tartotta. — Kezdettek már némely Frantzia Levelek a Békefségről-is írni; de ezek az írók nem látbattyák olly jól mint mi, hogy a Békefségnek 25 fontos

punktumait még most kezdték leg-nagyobb mértékben ki-mozgatni a' Bétsi Vár' Sántzaiból, és hordják keményen le-felé a' Mahumed Vendégeinek manél jobb moddal lehető el-fogadásokra, — A' Skutari Bafsáról valahány Levelet olvasunk, annyi-féle képpen tudósítatunk; azért erről most bizonyost nem írhatunk. — A' Keresztyéneknek azon emberségét, melyézerént a' Török foglyokkal irgalmason bánnak, mikor hallják a' Törökök, egy Lembergi tudósítás fzerént, nevetik és tsúfolják: ellenkezőleg bánnak a' mi foglyainkal, mint azon Hadnagy *Quertemondal* kit el-fogtanak vala; úgy iratik, hogy ezt ló-farkra kötözvén, borzaltató kegyetlenséggel meg-hurtzolták, azután pedig fel-nyárfolva *Kotzimba* a' Népnek nézésére ki-tették.

Edgy Bukovinából Apr. 14-dikén költ Levél:

Tegnapelőtt a' mi ki-küldött kónjeink azt hozák hírül, hogy igen nagy Sereg Tatár közelitene a' szélekhez, mely hirre még a' falusi lakosok is, a' hogy lehetett fel-fegyverkezve a' szélső-örizetekre szaladának; tegnap jó reggel igen nagy füst emelkedék-fel szemünk előtt, a' mely, a' mint tsak hamar meg-értettük 12 Moldovai faluknak füstje vala, mellyeket a' Tatárok, azt gondolván, hogy már Bukovinai faluk vólnának, fel-gyújtottak: már reggeli 9-órakor az Erdödi Húszárokkal egy Kapitány és egy Hadnagy a' Svanietzi erdőnél a' Tatárokkal találkozván, azokra oly vitézi bátorsággal ütének, hogy azokat el-széllészték: de megintlen öszve-szedvén magokat a' Tatárok, két részbe szakadának; edgyik része egy Emirnek vezérlése miatt *Gotzitna* felé indula, kétség-kivül meg-szaglotta vólt, hogy

a' Vám-Kassájába pénz vagyon: de *Kaupitz Rittebergnek* egy Osztyára találván, a' mellynél két ágyú-is vala, újra meg-futamtattak. Ezen alkalmatossággal az Erdödi Huszárok 49 Tatár foglyokat hoztanak. Hogy ezen Huszárok a' természet históriáját nem igen tanulták légyen meg-tettzik abból, hogy itten inkább sajnállották a' Tatár lovat le-vágni, mint magát a' Tatárt. — A' Bétsi fegyver készítő mihelyben már 200 darab azon ujjonnan talált fegyverek közül készen vagyon, a' mellyeknek fárkánja és atzélja, a' ki-lövés után magától fel-húzódik, a' serpenyője hé-fedődik, úgy hogy azoknak felhúzásával nem kellettén az időt tölteni, ezekkel igen hamar lehet egymás után tüzelni: az ilyen fegyvereknek készítésében, és az ágyuknak öntésében itt most leg-nagyobb szorgalmatossággal dolgoznak: a' mi pedig már el-készült, szüntelen viterik a' Táborhoz. — Már az időnek melegsége meg-engedvén hogy a' Tábor dologhoz foghalson, a' hadi-fő-szálás-is nem *Károlovitzba* hanem a' Török-szélek-felé igyekezik: erre nézve minden Vármegyékben ezen h. 12-dikén mozgások valának; és a' hir-szerént *Sabatznak* Ostroma 10-ezer ember által az említett napon el-kezdődött. — A' F. Császár parantsolatjából fognak minden katona Tisztek olyan szörű köntösbe öltöztetödni, mint a' köz-emberek viselnek, hogy meg-ne esmértefsenek a' Törököktől: mert a' Törökök egy Stab-Tiszt-Főért 10, más Tisztért 3. Köz-legényért pedig egy arany jutalmat kapnak. — Egy alkalmasint öreg Török *Zemlinbe* által jöven, szándékozik vala a' Császárnak panaszolni az iránt, hogy a' szabad Sereg 200 darab marháját el-hajtotra, és 300 forintját kész pénzul el-vette volna:

na: melynek igazságáról a' Paptól bizonyosság leve-
 let-is hozott., ez azt ígérte, hogy vissza nyervén
 ezen jóvát, a' Császári óltalom alatt fogna marad-
 ni: melly kérésével edgyütt két dragonyos által *Pé-
 térváradra* kísértették. — Egy *Lévener* Seregbéli
 Fő-Hadnagy *Báró Karaitzai*, a' ki a' 7 évtendő
 háborubán a' Horvátok között díszreterefen tsatázott,
 ezen hónapnak elején, Moldovába ilyen jeles tse-
 lekedetével tette magát esmeretessé. *Mamaliga* ne-
 vű helységnél a' *Prut* vizen lévő két Török hida-
 kat, mellyeken *Konstántzinápolyból Jassi* és *Koa-
 tzim*-felé keresztül kell menni, és a' mellyek alkal-
 mas Török őrizettel meg-valának erősítve, minden
 vér-ontás nélkül el-rontotta. Ezen tzeljének végbrü
 vitelére maga mellé vette Kapitány *Gróf Unfertag-*
tot, Fő-Hadnagy *Báró Volskelt* ugyan a' *Lévener*
 Seregbélieket, és Hadnagy *Motsit* a' Császár Hú-
 szár Seregből: ezekkel és elegendő sejszés átsok-
 kal ugy intézte útazását, hogy egész nap sebelség-
 gel menyén, estvére érkezének hír nélkül a' hidák-
 hoz, az őrizeten lévő Törökök látván a' véletlen
 érkezett Sereget el-szaladtak, és e' szereznt a' hida-
 kat azon éjtszakán semmivé tévén, más nap bána-
 todás nélkül ezen Sereg vissza jött: mely tseléke-
 det a' Vezér Hertzeg *Kóburgnak*-is ki-mondhatala-
 núl tettett. — A' Portának meg-edgyezéséből, a'
Konstántzinápolyi Posta Velentzén keresztül Bétsbé
 és vissza megint minden akadály nélkül meg-indút,
 és rend-izerént való utját követi.

Más színű történetek: „ A' múlt héten kedden
 illy szerentsélen történet esék *Posonyban*: 8 hajós
 legény 9 vontató lovakkal menyén keresztül a' *Do-
 nán*, az edgyiknek ki fujja a' szél kalapját fejéből.
 mely-

melynek utána kapván, addig a' hajót a' szél a' repülő hajókat tartó hajókhoz tsapván, ez álsze szakada, 6 hajós, legények el-veszének, 2-tő ki-szabadúla és a' 9 ló; minthogy ezek uszni tudtanak, — A' napokban Bétsben egy valaki egy Patika ajtójára illyen irást ragasztott vala: „*Hic venditur Emeticum, Aquaticum, Electuarium, & omne quod exit in — um præter remedium.* — Azon parantsolat, mellyet a' Belgrádi Basa Konstantzínápolyból nem régen vett, sokaknak figyelmetességét magára vonta; a' mely rövideden ezt foglalja magában: „Ha a' szorongató szükség és a' környül-állások miatt, a' Várat óltalmazni tellyesféggel lehetetlen lészen; tehát a' Basának hatalom adatik, hogy a' Várat fel-adja, maga pedig katonáival edgyutt *Nifsába* költözzék, de a' Várat elsőben egétszen gyujtsa-fel. „Ezen parantsolat iránt azt lehetet volna gondolni, hogy a' Belgrádi Törökök ez által jövendőbeli ki-menetelekről bizonyosokká tétetvén, ezt örömmel vették volna; de sokkal másképpen van a' dolog, mert a' Belgrádiak egy szível szájjal kiáltják, hogy ők készebbek vagy Zemlinre még egyszer által tsapván, magoknak éleséget hozni, vagy ha az lehetetlen volna-is, a' Várnak romlásától bé-temettetni; mintsem azon erőtséget a' Gauroknak épségben által engedni. — Azon Hazánkban is minden-felé esmeretes Anglus Lovagról Hiámról az a' hir Bétsben, hogy Angliából lovakat akartán ki-hozni, utól-érték és az Anglus Törvény-szerént meg-nyakravalozták volna.